מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- לזהות פעלים מגזרות הנחים: ל"ה/י, פ"י/ו, ע"ו/י וחסרי פ"נ
- לאתר את האות הנעלמת או הנבלעת בשורש הפועל
- להשתמש בשיטת הבלש כדי לחשוף שורש חסר בפועל נתון

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א' – שיטת הבלש – סדר הצעדים

1. לזהות את הפועל ואת זמן הפעולה שבו הוא מופיע
2. לחפש צורות נוספות של אותו פועל בבניינים או בזמנים אחרים
3. לאתר את שתי האותיות הקבועות שחוזרות בכל הצורות
4. לשער איזו אות נעלמה או התחלפה (י, ו, ה או נ)
5. לבדוק את ההשערה מול פועל דומה מאותה גזרה

חלק ב' – זיהוי גזרה

1. א – ל"ה/י
2. ג – פ"י/ו
3. ב – ע"ו/י
4. ד – חסרי פ"נ
5. ב – ל"ה/י
6. א – פ"י/ו

חלק ג' – נכון או לא נכון

1. נכון – למשל בנה, שורשו ב-נ-י, אבל נכתב עם ה בסוף
2. לא נכון – באות הנעלמת היא האות האמצעית, למשל קום, שיר
3. נכון – האות נ נבלעת באות שאחריה בצורת העתיד
4. לא נכון – האות הנחה בגזרה זו היא הראשונה בשורש

חלק ד' – השלימו את האות או המילה החסרה

1. בנה
2. פ"י/ו
3. ו
4. ייפול

חלק ה' – התאמת פועל לגזרה

1 – ה (ל"ה/י)
2 – ג (פ"י/ו)
3 – ד (ע"ו/י)
4 – ב (חסרי פ"נ)
5 – א (ל"ה/י)

חלק ו' – כתיבה קצרה

1. מזהים את הפועל, מחפשים צורות נוספות שלו, מוצאים את האותיות הקבועות ומשערים איזו אות נעלמה או התחלפה
2. לדוגמה: קם – שורשו ק-ו-ם; שר – שורשו ש-י-ר

כרטיס יציאה – מה לחפש

- האות הראשונה בשורש, י או ו
- למשל נפל, נתן או נסע
- לזהות את הפועל ואת זמן הפעולה שבו הוא מופיע

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח כל יחידה בדוגמה אחת מהלוח ולתרגל יחד את חמשת צעדי שיטת הבלש לפני העבודה העצמית
- כדאי לחלק את התלמידים לזוגות בחלק ההתאמה כדי לעודד דיון על זיהוי הגזרה
- בפריטים המסומנים כקשים אפשר להציע רמז של פועל נוסף מאותה גזרה

דף תרגול: בלשי השורש – גזרות הנחים

דף התלמיד/ה **רגיל**

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בפעלים מסוימים אחת מאותיות השורש נעלמת, מתחלפת או נבלעת. בדף הזה תתרגלו לזהות את הגזרה ואת האות החסרה בעזרת שיטת הבלש.

1 חלק א' – שיטת הבלש – סדר הצעדים

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	לחפש צורות נוספות של אותו פועל בבניינים או בזמנים אחרים
☐	לשער איזו אות נעלמה או התחלפה (י, ו, ה או נ)
☐	לבדוק את ההשערה מול פועל דומה מאותה גזרה
☐	לזהות את הפועל ואת זמן הפעולה שבו הוא מופיע
☐	לאתר את שתי האותיות הקבועות שחוזרות בכל הצורות

2 חלק ב' – זיהוי גזרה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. לאיזו גזרה שייך הפועל "בנה"?

א) ל"ה/י ב) פ"י/ו ג) ע"ו/י ד) חסרי פ"נ

2. לאיזו גזרה שייך הפועל "ישב"?

א) ע"ו/י ב) חסרי פ"נ ג) פ"י/ו ד) ל"ה/י

3. לאיזו גזרה שייך הפועל "קם"?

א) פ"י/ו ב) ע"ו/י ג) ל"ה/י ד) חסרי פ"נ

4. לאיזו גזרה שייך הפועל "נפל"?

א) ל"ה/י ב) ע"ו/י ג) פ"י/ו ד) חסרי פ"נ

5. לאיזו גזרה שייך הפועל "קנה"?

א) חסרי פ"נ ב) ל"ה/י ג) ע"ו/י ד) פ"י/ו

6. לאיזו גזרה שייך הפועל "ירד"?

א) פ"י/ו ב) ל"ה/י ג) חסרי פ"נ ד) ע"ו/י

3 חלק ג' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בגזרת ל"ה/י האות האחרונה בשורש היא י, גם אם בכתיב נראית ה בסוף המילה	☐	☐
2	בגזרת ע"ו/י האות הנעלמת היא תמיד האות הראשונה בשורש	☐	☐
3	בפועל נתן האות נ נבלעת בחלק מהצורות, למשל בעתיד ייתן	☐	☐
4	בגזרת פ"י/ו האות הנחה היא תמיד האות האחרונה בשורש	☐	☐

4 חלק ד' – השלימו את האות או המילה החסרה

השלימו את המילה החסרה.

1. בפועל " _____ " (שורשו ב-נ-י) האות האחרונה היא י למרות שבכתיב רואים ה

2. הפועל "ישב" שייך לגזרת _____

3. בפועל "קם" (שורשו ק-ו-ם) האות הנעלמת היא _____

4. בעתיד הפועל "נפל" הופך ל-" _____ " והאות נ נבלעת

5 חלק ה' – התאמת פועל לגזרה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. קנה	___	**א.** ל"ה/י
2. ידע	___	**ב.** חסרי פ"נ
3. גר	___	**ג.** פ"י/ו
4. נגע	___	**ד.** ע"ו/י
5. ראה	___	**ה.** ל"ה/י

6 חלק ו' – כתיבה קצרה

ענו בקצרה.

1. הסבירו בשניים-שלושה משפטים מהי שיטת הבלש לאיתור שורש חסר

2. בחרו פועל אחד מגזרת ע"ו/י וכתבו מהו השורש המלא שלו

כרטיס יציאה

מהי האות הנעלמת בגזרת פ"י/ו?

תנו דוגמה לפועל מגזרת חסרי פ"נ

מה הצעד הראשון בשיטת הבלש?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀